

Hormonelle forhold av betydning for psykiske lidelser

Endret aktivitet i nedbrytningen av stresshormonet kortisol kan være medvirkende til økt sårbarhet for alvorlig sinnslidelse. Funnene kan få betydning for fremstillingen av nye medikamenter.

Lege Nils Eiel Steen har gjort nye funn når det gjelder reguleringen av stresshormonet kortisol hos personer med bipolar lidelse og schizofreni. Økt nedbrytning av kortisol og svekket sekresjon av hormonet ved mentale utfordringer kan være medvirkende årsaker til økt sårbarhet for alvorlige psykiske lidelser.

– Alvorlig sinnslidelse antas å kunne bli utløst av en underliggende sårbarhet kombinert med stress. Kortisol er et av de viktigste hormonene som skilles ut som respons på stress, og det har omfattende effekter både perifert og i hjernen. Kortisol og signalstoffer som regulerer sekresjonen av kortisol er mye studert ved affektive lidelser og psykoselidelser, og det er funnet økt aktivitet i dette systemet. Den endrede aktiviteten kan være en medvirkende faktor til utvikling av sykdom, sier Steen.

Mekanismene bak endringene er i stor grad ukjente, og da man i mye av tidligere forskning har lagt vekt på manipulering av systemet med medikamenter, mangler det

også kunnskap om kortisolsekresjon under mentale utfordringer ved disse lidelsene.

I sin avhandling har Nils Eiel Steen og medarbeidere funnet økt aktivitet i enzymene som bryter ned kortisol hos personer med bipolar lidelse og schizofreni.

– Vi fant også redusert kortisolsekresjon ved mentale utfordringer hos menn med sykdom. Økt nedbrytning av kortisol er et nytt funn ved bipolar lidelse og schizofreni. Den økte nedbrytningen kan være del av en mekanisme for økt aktivitet i kortisolsystemet og for redusert sekresjon av hormonet ved mentale utfordringer. Disse endringene i kortisolreguleringen kan gi økt sårbarhet ved eksponering for stress, og funnene kan potensielt ha betydning for identifisering av nye mål for medikamentell behandling, forteller Steen.

Tone Bergset
tone.bergset@legeforeningen.no
 Tidsskriftet

Nils Eiel Steen.
 Foto privat

Disputas

Nils Eiel Steen disputerte for ph.d.-graden ved Universitetet i Oslo 25.10. 2011 med avhandlingen *Cortisol metabolism and release in bipolar disorder and schizophrenia spectrum disorders*.

God kommunikasjon kan læres

Et 20-timers kurs som lærer leger fire gode vaner for god klinisk kommunikasjon bedrer kommunikasjonsferdighetene. Kurset anbefales for alle sykehusleger.

Prinsippene for god kommunikasjon mellom lege og pasient er velkjente, men det finnes ingen større studier der man har sett på effekten av kommunikasjonstrening for sykehusleger generelt. Bård Fosslis Jensens egen erfaring fra et kommunikasjonskurs vakte interessen for å studere dette nærmere.

– Jeg deltok på trening etter modellen «Fire gode vaner for klinisk kommunikasjon». Kurset ble en aha-opplevelse, sier Fosslis Jensen. – Jeg kjenner meg mer profesjonell og ser ikke bort fra at jeg også er blitt en bedre lege.

Grunnprinsippene i god kommunikasjon er å skape en trygg atmosfære, vise interesse for pasientens perspektiv, vise medfølelse og gi informasjon på en effektiv måte. Sykehusleger ved Akershus universitetssykehus ble kurset i dette. Legene ble filmet før og etter trening, totalt åtte ganger i løpet av ett år. Over 500 møter mellom leger og pasienter ble filmet.

– Legenes utgangsskårer lå under midten

på skalaen, hvilket kan tyde på et ikke ubetydelig forbedringspotensial. Den gode nyheten er at treningen ga signifikant bedring, sier Fosslis Jensen.

De fleste av pasientene som ble spurt (94%), sa ja til å bli filmet.

– Pasientene var overveldende positive. De ga klart uttrykk for hvor viktig det er at vi legger vekt på legers kommunikasjonsferdigheter, sier han.

I tillegg til filmingen vurderte pasientene legenes kommunikasjon ved hjelp av spørreskjemaer. Dette viste seg å være lite nøyaktig.

– Det har lite for seg å prøve å identifisere leger som har dårlige kommunikasjonsferdigheter ved hjelp av spørreskjemaer, det blir altfor unøyaktig. Når vi i tillegg ser at vi alle har noe å lære, er det bedre å tilby trening til samtlige, sier han.

Anne Forus
anne.forus@hotmail.com
 Tidsskriftet

Bård Fosslis Jensen. Foto Geir Boye Lundhjem, Akershus universitetssykehus

Disputas

Bård Fosslis Jensen disputerte for graden ph.d. ved Universitetet i Oslo 7.10. 2011. Tittelen på avhandlingen er *Hospital doctors' communication skills. A randomized controlled trial investigating the effect of a short course and the usefulness of a patient questionnaire*.